45ste jaar. — Nr 117. Zaterdag 1 October 1898.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÈE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, nr 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement:

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^mes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 1 OCTOBER 1898.

Van alles wat.

Men moet niet lang rondtien om te bestatigen dat het liberalism schier eene totale verandering ondergaan heeft.

Inderdaad, wat waren de liberalen van de jaren 1830 ?

Het waren van politieke zienswijze, de onafhankelijken van heden. Deze die zich liberaal noemden en niet naar de kerk gingen, hunne kristelijke plichten niet kweten, waren eene zeldzame uitzondering.

Die uitzondering is vandaag in het liberale kamp den regel geworden. De uitzonderingen zijn thans de liberalen welke nog naar de kerk gaan.

Vanwaar die verandering ?

Die verandering is ontstaan sedert de liberale partij zich met de vrijmetselarij heeft vereenzelvigd.

* * *

Zulks is *La Liberté*, het eenig dagblad dat nog de oude liberale zienswijze aankleeft, geneigd te bekennen:

« Zij die vroeger beweerden, schrijft *La Liberté*, dat liberalism zooveel wilde zeggen als vrijdenkerij, moeten belangrijke beschouwingen afleiden uit de besluiten van het laatste vrijdenkerskongres van Antwerpen.

» En om tot geene verwarring te komen, bestatigen wij dat die wijsgeeren — van het Kongres — niet alleen voorstaan van zelf vrij te denken maar ook alles wat als bovennatuurlijk aanzien wordt met afkeer te bejegenen. »

Ongetwijfeld is 't ook de vrijdenkerij welke de huidige liberalen meer en meer met de socialisten vereenigt.

* * *

Op het zelve Kongres verklaarde M. Delux van Brussel dat de vrijdenkerij onafscheidbaar was van het socialism.

Zoo verklaarde alreeds een schrijver van *La Réforme* : het liberalism is vereenzelvigd met het Atheïsm of de godverloochening!

En Furnémont, gewezen radikaal, thans socialist : « VRIJDENKERIJ EN SOCIALISM ZIJN ONAFSCHEIDBAAR ! »

Ziedaar dus bijgevolg het vrijdenkend geworden liberalism, onafscheidbaar van het socialism !

Hoe verschillend zij ook zijn op huishoudkundig gebied, de liberalen vormen dus met de socialisten op wijsgeerig gebied slechts eene partij : de partij van godloochening !

Er zijn nog eenige oude liberalen onder de eenvoudige soldaten, zegt «*Le Bien Public* », maar onder de leiders zijn er geene meer.

* * *

Gij zult de hevige aanvallen hebben opgemerkt, door sommige bladen gedaan tegen den minister van binnenlandsche zaken, dien men beschuldigt de burgerwacht ontredderd te hebben.

Men is bijna zeker dat die kwaadwillige en onjuiste kritieken zijn ingegeven door de bureelen van het stadhuis van Brussel.

Er zijn daar beambten die, getrouw aan de Anspach-politiek, in de burgerwacht niets anders zien dan een wapen, bestemd om in oogenblik van crisis op te treden tegen de regeering.

Door dergelijke gevoelens bezield, kunnen die verstokte doctrinairen enkel met kwaad oog de herinrichting aanzien, ondernomen door M. Schollaart, en die door al de menschen van orde eenparig worden goedgekeurd.

* * *

Zou men niet wel doen te zwijgen over het rechterlijk onderzoek tegen de plegers van anarchistische aanslagen ?

't Is een stellig feit dat meestal die monsters niet anders zoeken, dan dat het publiek zich met hunne persoon bezig houde en zich verkooverdrijven op den afschuw, dien zij inboezemen.

Dit zoo zijnde, vleit men hunne manie door van hen te spreken en moedigt men degenen aandie hun gelijken in de misdaad.

Volgens ons, zouden onze dagbladen wel doen het voorbeeld te volgen der spaansche : daar, verre van de koningsmoorders interessant te maken, spreekt men enkel van hen om het publiek te laten weten, dat zij de straf hunner misdaad hebben ondergaan.

* * *

Hoeveel oorlogsjaren en hoeveel jaren vrede tellen de voornaamste Staten van Europa in de 19e eeuw ?

Het is Turkije dat meest geoorlogd heeft : in de 97 verloopen jaren heeft het er 38 op voet van oorlog en 59 op vredesvoet doorgebracht.

Op den tweeden rang komt Spanje ; deze mogendheid telt 32 oorlogsjaren zonder zijnen laatsten oorlog met Amerika mede te rekenen.

Dan komt Frankrijk met 27 oorlogsjaren : Rusland 24; Italië 23; Engeland 21 ; Duitschland — Pruisen niet inbegrepen — 14 jaren; Zweden 10 jaren ; Denemarken 9 jaren.

Zoodat de 19e eeuw ook nog onder de eeuwen van vrede niet maggerekend worden.

Landbouw.

DE STIKSTOF IN DE VOEDING DER PLANTEN.

De stikstof, evenals het phosphoorzuur, de potasch, de kalk, enz. is een der bestanddeelen welke de organieke zelfstandigheden samenstellen. Hij is onmisbaar aan de voeding der planten, en wanneer een grond arm is aan opslorpbare stikstof, de oogsten, — ten minste wanneer er geen spraak is van peulgewassen (klaverplanten) — zijn zeer gering, welke ook de hoeveelheid moge zijn der ander vruchtbaarmakende bestanddeelen in dezen grond aanwezig.

Daar de stikstof deel maakt van de organieke stoffen, hoe rijker een grond is aan organieke overblijfsels, hoe rijker hij ook is aan stikstof. Het is echter niet voldoende dat de grond overvloedig voorzien zij van organieke bestanddeelen, om groote oogsten te bekomen, het is ook noodig dat eene voldoende hoeveelheid van dit stikstof langzamerhand opslorpbaar worde, om alzoo overvloedig te voorzien in de voeding van onze oogsten gedurende de verschillende tijdperken hunner ontwikkeling.

Opdat de organieke stikstof opslorpbaar worde, moet hij tot delfstof overgaan, zich in salpeter of, in een woord, in nitraat veranderen. Deze verandering van de organieke stikstof kan enkel geschieden, wanneer de volgende voorwaarden verwezenlijkt zijn : De tegenwoordigheid van salpetergistoffen, eene zekere graad vochtigheid en lucht in den grond, eene warmtegraad begrepen tusschen de 40 graden, en eindelijk eene zekere hoeveelheid koolzure kalk.

Uitgezonderd in zure gronden en in vaste leemgronden, vindt men deze voorwaarden, kan men zeggen, in al onze gronden. Echter zijn de gronden zeer zeldzaam, welke, — zonder het aanbrengen van stikstofhoudende bestanddeelen en na afrekking van de hoeveelheid salpeter, welke de regens aan den grond ontnemen door uitspoeling, — in hun schoot, eene hoeveelheid opslorpbare stikstof vormen, voldoende tot het overvloedig voeden onzer oogsten. Van daar de noodwendigheid, indien men sterke oogsten wil bekomen, den grond van tijd tot tijd met stikstofhoudende bestanddeelen te bemesten. Deze laatste zullen op voordeelige wijze toegediend worden, gedeeltelijk onder den vorm van stalmest of andere organieke bestanddeelen voortkomende van dieren of planten, en gedeeltelijk onder den vorm van minerale stikstofhoudende meststoffen. Melden wij tusschen deze laatste, per rang van opslorpbaarheid: de soda-nitraat en de zwavelzure ammoniak.

Evenals de stikstof van de organieke bestanddeelen, is de stikstof van de zwavelzure ammoniak niet rechtstreeks opneembaar door de planten. Het is noodig dat hij vooreerst de salpetervorming ondergaat. Deze kan heel snel geschieden in tegenwoordigheid van eene kooldbevattende zelfstandigheid en voor zooveel, de andere voorwaarden, noodig tot de salpetervorming, hierboven aangehaald, niet ontbreken. Daarentegen is de stikstof van de soda-nitraat rechtstreeks en zeeloos opslorpbaar : van daar de welgekende snelheid zijner uitwerksalen op den groei der planten. Onder al de vormen, onder welke de stikstof zich voordoet, is het deze van nitrieken vorm, 't is te zeggen van nitraat, die het voordeeligst is aan den groei.

Wat de hoeveelheid en de tijdstippen aangaat voor de toepassing van deze meststoffen, de landbouwers zullen nuttige inlichtingen vinden in de rechtstreeksche proefnemingen alsook in hun landbouwpraktijk. Ten anderen, wij stellen ons voor deze kwesties binnen kort te onderzoeken.

L. VAN DEN BERCK,
LANDBOUW-INGENIEUR.

Hollandsch vee.

Men leest in den *Patriote* een schrijven uit Amsterdam, meldende dat de hollandsche minister van buitenlandsche zaken het openen der grenzen voor het hollandsche vee verzekert in den loop der maand October.

De minister voegt er bij dat hij volkomen overtuigd is van de goede trouw der belgische regeering, maar dat deze rekening moet houden met de « openbare denkwijze, » die den vrijen doorvoer verre van gunstig is.

Moordaanslagen.

In verband met den moord op de Keizerin van Oostenrijk, geeft de *Köln. Zeit.* eene lijst van moordaanslagen, die in de laatste twintig jaren op gekroonde hoofden gepleegd zijn.

Zoo is op koningin Victoria acht maal een aanslag gepleegd. Het leven der Russische tsaren is voortdurend door bommen bedreigd van de nihilisten. Op 14 April 1879 loste de nihilist Solowiew drie schoten op Alexander II, op 1 December van hetzelfde jaar zou de keizerlijke aneltrein te Moskou in de lucht gejagd worden en op 17 December 1880 werd de keizerlijke eetzaal door bommen vernield. Op 13 Maart 1881 verloor de tsaar door Orsini-bommen, welke onder zijne stede werden geworpen, het leven. Zijn zoon en opvolger, Alexander III, werd op 13 Maart 1887 door nihilistische studenten bedreigd en op 29 October 1888 gebeurde het vreeselijke spoorwegongeluk bij Borki. Op 14 Mei 1878 deed Hödel een aanslag op het leven van keizer Wilhelm I en drie weken later, op 2 Juni van het zelfde jaar, werd de keizer met schoten door Nobiling gelost, verwond ; eenige jaren vroeger had de student Becker een aanslag op zijn leven gewaagd.

In 1885, bij de inwijding van het Niederwaldmonument, was er een anarchistische aanslag beraamd om den keizer, den kroonprins en verschiedene duitsche bondsvorsten in de lucht te doen vliegen. De samenzwerders werden ter dood veroordeeld. In 1895 werd een beramde aanslag tegen het leven van keizer Wilhelm II verijdeld. De koning van Würtenburg werd als prins in October 1889 door revolverschoten van een jongen man bedreigd. Koning Humbert van Italië werd in 1878 en 1897 door een aanslag tegen zijn leven bedreigd. Op den koning van Griekenland werden op 26 Februari laatsleden eenige revolverschoten afgevuurd.

Hierbij is nog niet eens melding gemaakt van de talrijke aanslagen op andere hooggeplaatste personen. Maar het geeft zeker een gedacht van het gevaar, waarin de hedendaagsche vorsten aanhoudend verkeeren.

De weerde van koningskronen.

Er werd onlangs meegedeeld welke zonderlinge lotgevallen de juweelen hadden van Koningin Wilhelmina's kroon, ter weerde van ruim 1.400.000 gl.

Dit is niet de eenige konings-diadeem, die een zeldzaam lot onderging. Voor eenigen tijd bezocht de prins van Drago, neef van Isabella, de vroegere koningin van Spanje, Amerika, om de kroon, die zijne bloedverwante had meegenomen, toen ze zich in haar ballingschap terug trok, te koopen. Doch deze was reeds door de dochter van den overleden Amerikaanschen Cresus, Jay Gould, de gravin Castellane, wegens hare prachtige diamanten, smaragden en saphieren, voor 500.000 gulden aangekocht.

De kroon van koningin Victoria van Engeland, die hiert is met 2500 diamanten, 255 peerlen, een robijn die reuzig in zijne soort en daarom beroemd is, met saphieren en verscheidene andere juweelen, zou volgens hare weerde aan kapitaal, tegen 4 1/2 %, jaarlijks 575.000 fr. opbrengen.

Eene bijna fabelachtige weerde moet de kroon van den koning van Portugal bezitten, waarvan het kostbaarste bestanddeel, een kruis is van vijf prachtige diamanten, waarvan het relief een reuzen robijn van zeldzaam vuur vormt.

De hongaarsche kroon, waarmeê ook de nu zoo ongelukkige keizer van Oostenrijk gekroond werd, is over 800 jaar voor Stephanus II vervaardigd. Ze weegt 14 pond en is versierd met 55 saphieren, 50 robijnen, 1 smaragd en 55 peerlen.

Doch van weinig weerde moeten deze kostbaarheden nog schijnen, in vergelijking met de kronen van Oostersche vorsten. Zoo schat men bijvoorbeeld het hoogweerdigheidsteeken van den sultan van Johore op minstens 60.000.000 frank.

De koers van drie dagen en twee nachten.

Onze lezers zullen wellicht hier of daar gelezen hebben van eene weduing voor eenen koers per velo die 72 uren lang, dag en nacht moest duren. Onlangs werd in Frankrijk, in den velodroom van het *Parc des Princes*, zulke wedstrijd gehouden en waarover de Fransche bladen stichtende bijzonderheden bevatten, zooals men zal zien.

Duizende gapers zijn drie dagen lang naar dien velodroom gegaan om.... menschen te zien martelen of hoeveel menschen te zien die zich zelven aan de marteling overgaven. Drie dagen lang zijn zij onder eene brandende zon in stof en petroleum komen zitten, enkel en alleen om te zien wat gericht een mensch zou trekken die drie dagen en 2 nachten gepedaleerd heeft zonder van zijne machien te komen en hoeveel een mensch wel kan verdragen eer hij sterft.

Hunne verwachting is niet teleurgesteld in zooverre de sportbladen zelf geprotesteerd hebben tegen dit barbaarsch, dom en nutteloos schauwspel. Tijdens de 72 uren koers hebben al de rijders trekens van zinneloosheid gegeven. 's Nachts moesten zij tegen den slaap worstelen en in den dag tegen de brandende zon, die hunne hersenen aan 't koken bracht. Zonnesteken, verbleiding enz. dunden de rangen der rijders. Een van hen stopte af, wapende zich met eenen regenscherm en stak allerlei dwaze toeren uit. Hij was zinneloos.

Een tweede verbeelde zich dat de pistoolschoten waarmede de uren worden aangegeven tegen hem gericht waren. Een derde, in wiens oogen men bloed bemerkte, zag springbussen onder de wielen van zijnen velo, hij springt er af en klimt in eenen boom, wiens vruchten hij eten wil. De barbaarsche kwelling heeft hem aan een dier gelijk gemaakt. Ginder viel er een al slapende op zijnen velo, men zet hem weer recht op den zadel, hij valt nogmaals, tot vijfmaal toe en dan wordt hij bewusteloos weggebracht, op eene matras gelegd waarop hij voortsliep.

Ingevolge een dergelijk koers werden deze barbaarsche spelen in Amerika verboden. Vele Fransche bladen vragen zich af of men in Europa hetzelfde niet behoefde te doen.

Gemeenteraad van Tongeren.

Aanstaande maandag, om 5 ure, openbare zitting.

NIEUWS uit de stad en de omstreken

Eerste H. Mis. — De eerste apostel onzer stad voor Mongolië. — Maandag had in onze stad eene grootsche plechtigheid plaats.

De Eerw. Heer Joseph Arckens, die binnen eenige maanden als missionaris naar het verre Mongolië zal vertrekken, droeg in onze hoofdkerk zijn Eerste Heilig Misoffer op.

De geburen van de Nieuw- en Kruisstraat, alsmede de inwoners der Groote Markt en de Pleinstraat hadden er aan gehouden hunne huizen luisterrijk te bevlaggen. Ook onze gotische tempel was in zijn rijkste feestgewaad gedost.

Ten 10 ure betrad de nieuwe afgezant des Heeren het autaar, terwijl de leden zijner familie op het koor hadden plaats genomen. Eene vrome kristene schaar verdrong zich in de drie beuken der kerk.

De plechtige mis van Duguet werd uitgevoerd door het zanggenootschap der Heilige Familie.

Na het Evangelie betrad de Eerw. heer Voncken, leeraar in de Normaalschool te St-Truiden, den kansel ; in hartroerende bewoordingen handelde hij over de zending des Priesters en de opoffering die deze jongeling, *de eerste* der stad Tongeren, zich durfde getroosten, ouders, familie en vrienden te verlaten, om in het verre Oosten, ten prooi aan alle gevaren, in den wijngaard des Heeren te gaan arbeiden.

Onze beste heilwenschen en vurigste gebeden vergezellen onzen jongen leviet naar het verre Mongolië.

Dinsdag heelt in onze stad het **huwelijk** plaats gehad van M. Alphonse Lambrechts, doctor in de medecijnen te Hoesselt, met Mejufvrouw Maria Theelen.

Woensdag heelt te Ruckelingen-op-Jeker het **huwelijk** plaats gehad van M. Nicolas Parisis, advokaat te Verviers, met Mejufvrouw Elise Derriks.

BIJZONDERE TREINEN ter gelegenheid van de **foor van Luik,** den 9, 16, 23, 30 October, en 1 en 2 November.

Liége (Vivegnis)	Vertrek	0.10
Herstal		0.15
Milmort		0.27
Liers		0.34
Villers Juprelle		0.41
Glons		0.51
Nederheim		0.57
Tongres		1.04
Hoesselt		1.18
Bilzen		1.25
Beverst		1.30
Diepenbeek		1.37
Hasselt	Aankomst	1.47

Ter oorzake van de plechtigheid van de Vorming der kinderen dezer stad, die aanstaande dinsdag zal plaats hebben, zal de heropening der klassen, in het College van O. L. V., die denzelfden dag moest gebeuren, uitgesteld worden tot 's anderdaags woensdag.

WERK DER BROODEN VAN DEN H. ANTONIUS. — *Ontvangene giften :* Om eene gezeging te bekomen 1 fr — Bijzondere giften 2 fr — 2 fr — Om eene gunst te bekomen fr. 1.50.

Hoesselt. — Il. Maandag gebeurde alhier een hartverscheurend ongeluk. Een kindje van 6 jaar was bezig met spelen onder eene uitgespannen kar met kolen geladen. Terwijl men bezig was met de kar te ontladen, sloeg deze eensklaps op en het spelend wichtje werd getroffen en bleef op den slag dood.

De Gouverneur der provincie Limburg, verwittigt het publiek dat de Commissie belast met het onderzoek der personen die het beroep van landmeter willen uitoefenen, in hare zitting van de maand September het certificaat van bekwaamheid afgeleverd heeft aan de hierna aangeduide personen :

1° Rutten, Jan-Hubert-Simon, te Hasselt.
2° Claesen, Maria-Josef-August-Firmijn, te Beeringen.
3° Pinckaers, Jan-Willem-Hubert, te Wonck.

Tongerloo. — Verleden maandag was ons dorp in feest ter gelegenheid der Eerste H. Mis van den Eerw. heer H. Bongaerts, uit de Congregatie der Missionarissen van Scheut. De kerk, huizen en straten waren op het schoonste versierd, en iedereen wedieverde om den jongen priester alle mogelijke eer en huldebetoog te bewijzen. Er stonden menigvuldige arken en praalbogen waarvan welgepaste dichten en jaarschriften prijkten.

Aan het altaar werd de jeugdige missionaris bijgestaan door onzen Eerw. heer Pastoor, en de heeren Aandekerk, en heeren dorpsgenoten. De feestrede werd gehouden door den Eerw. heer Ballings, pater Jesuiet, inboorling van Tongerloo die in eene treffende en sierlijke toespraak de verheveneid en de waardigheid van den roep van zendeling afschetste. Des namiddags bracht de zangmaatschappij den nieuwen Priester een schoon serenade. Hij bedankte in treffende bewoordingen voor de eer hem aangedaan, en zegt dat eenmaal in Mongolie verblijvende hij ten allen tijde zijn dierbaar geboortedorp zal gedenken.

Ziet hier eenige jaarschriften, die men zooal aantrof.

Boven de Kerkdeur :

CRUX
SEMPER ERIT TIBI
AC LUX AC DUX.

Aan de ouderlijke woning :

ALLERGELUKKIGSTE WONING WAARUIT
DE ALGORDE ZIJNEN INSIG
VERKNOCHTEN ZENDELING VERKOOS

Aan de praalbogen :

UW LIEFDE ALLEEN ZIELEN WINNEN
IS LIEVE JEZUS HEEL MIJN LEVEN.
UIT UW STREVEN ZAL CHINA OPKIEUW
DEN NAAM VAN TONGERLOO LEEREN ACHTEN.
JUICHT NU MONGOLEN WANT KRACHTIGE HULP
ZAL U GEGEVEN WORDEN.
ONTVANG TROUWE ZENDELING GODS
DE VURIGSTE WENSCHEN VAN ALLE TONGERLOONAREN.

Ziet hier eenige dichten.

Aan het geboortehuis :

Waarom op dit plechtig feestgetij
Is Wilhelmus toch zoo blij ?
Omdat hier nabij den toren
Godes priester werd geboren
Die hem bij 't zoet gedeuken
Zijn zegen wel zal schenken.

Aan de praalbogen :

China denkt Ruiten
Ligt ver in den buiten.

Hendrik ga in vree
Lens last mij niet
Anders ging ik mée.

Telde hij niet zooveel jaren
Was hij niet alom vermaard
En vooral niet wit van haren
't Wenschte u mijnen baard.

Moog op U Gods zegen dalen
Tongerloo zij zendt de stralen
Van 't Geloof tot in Bengalen
En bij Vlaming en bij Walen.

Hasselt. — SCHRIKKELIJK ONGELUK. — Op de kermis is over eenige dagen een schrikkelijk ongeluk voorgevallen, dat deels te wijten is aan de onvoorzichtigheid van het slachtoffer en deels aan de gebrekkelijkheid van het toestel. Het ongeluk viel voor aan de schokken (balançoires). Een der koechten S., had als bezigheid de schokken na een zekeren tijd tegen te houden. Dit deed hij bij middel van eene plank. Nu, of hij uitgeschoven is met den voet of is de plank aan zijne handen ontvallen, dit kunnen wij nog niet zeggen, daar het slachtoffer, dat wij gisteren een bezoek zijn gaan brengen, nog niet in staat is een woord uit te brengen. De arme jongeling kreeg toch op eens het schuitje tegen zijn hoofd en wel zoodanig dat men hem voor dood opraapte. Zijn hoofd, dat maar slechts een groote wonde meer uitmaakte, was ijselijk om zien. Zijne overbrenging naar het gasthuis wierd bij hoogdringendheid geëischt. In het begin vreesde men zeer voor het leven van den armen jongeling, doch nu is zijn toestand merkelijk verbeterd. Een onderzoek is ingesteld om de verantwoordelijkheid vast te stellen.

Officieele akten.

Door koninklijk besluit van den 25 September is het burgerlijk kruis van 1e klas verleend aan onzen stadsgenoot M. J. Kersten, onderwijzer te Montenaeken, ter belooning van de diensten door hem bewezen aan het lager openbaar onderwijs, gedurende eene loopbaan van meer dan vijf en dertig jaren.

GEESTELIJKE BENOEMINGEN.

De Eerw. heer Eyckens, pastoor te Bevingen-Halmael, is verplaats naar Althoesselt, en wordt vervangen door den Eerw. heer Lenaerts, hulpaalmoezenier in Burg Léopold.

De Eerw. heer Doumon, draken van het Seminarie te Luik, is professor benoemd aan het College van Peer.

De Eerw. heer J. Simonet, pastoor te Berneau, is verplaats naar Crisnée.

De Eerw. heer Jaecken, pastoor te Forêt, is verplaats naar Lauw.

Davidsfonds.

De lange reeks der uitgaven van het Davidsfonds komt zich weer te verrijken met een boekdeel dat ongetwijfeld den grootsten bijval zal vinden.

Scherpenheuvel. Historische beelden en schilderingen uit de dagen der Infanten Albertus en Isabella, door Aug. Snieders.

DE HUT

VAN

OMKEL TOM

42de VERVOLG.

— Welk goed denkt gij toch dat hit haar doen zal ? zegde St-Clare eens.

— Wel, het heeft kinderen altijd goedgedaan. Het is iets dat kinderen behoorea te leeren, zegde Ophelia.

— Of zij het verstaan of niet ? zegde St-Clare.

— O, kinderen verstaan het nooit op dien tijd ; maar als zij groot worden, leeren zij er waarde aan hechten.

— Ik heb dat nog niet geleerd, zegde St-Clare, hoewel ik getuigen kan, dat gij mij dat alles trouw hebt ingeprent, toen ik een kleine jongen was.

— Ja, gij hebt altijd goed geleerd, Augustine. Ik placht groote hoop van u te hebben, zegde Ophelia.

— En hebt gij die nu niet meer ?

— Ik wenschte dat gij nog waart wat gij als kind geweest zijt, Augustine.

— Dat wenschte ik waarlijk ook, nicht, zegde St-Clare. Nu, ga maar voort en leer Topsy den catechismus. Misschien zult gij nog iets van haar maken.

Topsy, die onder dit gesprek met oolmoedig gevouwen handen als een zwart standbeeld was blijven staan, vervolgde nu op een wenk van Ophelia :

— Onze eerste ouders, overgelaten zijnde aan de vrijheid van hunnen eigen wil, vielen uit den staat waarin zij geschapen waren.

Topsy's oogen flikkerden en zij zag Ophelia vragend aan.

— Wat is er ? zegde deze.

— Als u blieft, juf-rouw, was dat de staat Kentucky ?

— Welke staat, Topsy ?

— Die staat waaruit zij vielen. Ik placht meester te hooren zeggen, dat wij uit Kentucky gekomen waren.

St-Clare lachte.

— Gij zult haar eene meening moeten geven, of zij zal er eene maken, zegde hij. Er schijnt hier van eene theorie van volksverhuizing gesproken te worden.

— O, Augustine, zwijg toch ! zegde Ophelia. Hoe kan ik iets doen als gij er om lacht.

— Welaan, ik zal uwe lessen niet meer storen, dat beloof ik u, zegde St-Clare en ging met zijn dagblad naar het venster, waar hij bleef zitten tot Topsy hare lessen had opgezegd. Dit ging alles zeer wel, behalve dat zij nu en dan eenige gewichtige woorden op eene wonderlijke manier verplaatste en bij die verkeerde lezingen bleef, in spijt van alle pogingen om haar beter te leeren. Ondanks zijne beloftte, kon St-Clare niet nalaten in deze vergissingen een ondeugend vermaak te stellen, en somtijds Topsy bij zich te roepen, om haar, in spijt van Ophelia's tegenstribbelen, de aanstootelijkste plaatsen nog eens te laten herhalen.

— Hoe denkt gij, dat ik iets met het kind doen kan, als gij zoo wilt voortgaan, Augustine ? zegde zij dan.

— Ja, het is te erg, ik zal het niet weer doen. Maar ik hoor zoo graag zulk een koddig klein ding over die groote woorden struikelen.

— Maar gij bevestigt haar dan in de verkeerde manier.

— En wat verscheelt dat ? Het eene woord is voor haar evengoed als het andere.

— Gij wilt dat ik haar goed zal opbrengen ; en gij behoort te denken dat zij een redelijk wezen is en levens toe te zien welken invloed gij op haar uitoefent.

— Akelige ernstigheid ! Dat behoorde ik ook. Maar gelijk Topsy zelve zegt : Ik ben zoo ondeugend

Ongeveer op dezelfde wijze werd Topsy's opvoeding een paar jaren voortgezet. Ophelia liet zich dagelijks door haar kwellen, als door eene soort van stepende kwaal, aan welker overlast zij door den tijd gewoon werd, evenals menschen somtijds aan hoofdpijn of iets anders gewoon worden. St-Clare had in het kind de zelfde soort van vermaak, als een ander somtijds in poetsen van een hond of een papegaai heeft. Wanneer Topsy door hare zonden elders in ongenade viel, nam zij altijd de wijk achter zijnen stoel, en dan maakte St-Clare op eene of andere manier vrede voor haar. Van hem kreeg zij dikwijls wat klein geld, dat zij aan noten besteedde, welke zij met zorgeloeze mildheid aan al de kinderen in huis uitdeelde, want Topsy, om haar recht te doen, was goedhartig en vrijgevig, en alleen uit zelfverdedigingsgeest boosaardig. Zij is nu voor goed onder ons « corps de ballet » opgenomen, en zal van tijd tot tijd op hare beurt onder de andere vertooners figureeren.

EEN-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

KENTUCKY.

Onze lezers zullen wel niet ongenegen zijn om nog eens voor een korten tijd de woning van Onkel Tom op het landgoed in Kentucky te bezoeken, en te zien wat er is omgegaan onder hen, die hij heeft achtergelaten.

Het was laat in den zomermiddag, en de deuren en vensters der ruime voorkamer stonden alle open, om ieder zwerverd windje, dat zoo goed mocht willen zijn om binnen te komen, den vrijen toegang te laten. M. Shelby zat in het ruime voorhuis, dat aan de kamer grensde, en dat verder door het gehele huis doorloopende aan beide einden op een balkon uitkwam. Op zijn gemak achterover op een stoel leunende met de voeten op een anderen, rookte hij na den maaltijd eene sigaar. Mevrouw Shelby zat in de deur, bezig met fijn naaiwerk ; en haar gezicht stond als dat van iemand, die iets op het gemoed heeft en gelegenheid zoekt om daarvan te spreken.

— Weet gij al, zegde zij eindelijk, dat Chloe eenen brief van Tom heeft gekregen ?

— Zoo, heeft zij ? Tom heeft daar dan een vriend gekregen, naar het schijnt. Hoe gaat het nu met hem ?

— Hij is in eene zeer aanzienlijke familie gekomen, zou ik denken, wordt goed behandeld en heeft niet veel te doen.

— Wel zoo, daar ben ik blij om, zeer blij, zegde Shelby hartelijk. Tom zal, denk ik, nu wel met het Zuiden verzoend zijn, en niet eens verlangen om weer hier te komen.

— Integendeel, antwoordde mevrouw Shelby, hij vraagt dringend wanneer er geld zal zijn om hem terug te koopen.

— Ik moet zeggen, ik weet het niet, zegde Shelby. Als eens iemands zaken verkeerd gaan loopen, schijnt er geen veranderen meer aan te zijn. Het is alsof men door een moeras gaande, van den eenen plas in den anderen springt ; van den een leenen om den ander te betalen, en dan weer van den ander leenen om den eerste te betalen, en dan die vervuilende wissels ! die vervallen eer men tijd heeft om er aan te denken, en maanbrieven en maanboodschappen, altijd gejaagd en verlegen !

— Het komt mij toch voor, lieve, dat er iets zou kunnen gedaan worden, om de zaken in het effen te brengen. Als wij eens al de paarden en eene van de hoeven verkochten, en alle schulden afdeden.

— O, belachelijk ! Emily, gij zijt de knapste vrouw in Kentucky, maar gij hebt toch geen verstand genoeg om te weten dat ge geen begrip van zaken hebt ; dat hebben vrouwen nooit en kunnen zij nooit

— Maar kondt gij mij ten minste niet eenig inzicht in de uwe geven ? hervatte mevrouw Shelby ; eene lijst van al uwe schulden ten minste, en van al wat men u schuldig is, en mij laten beproeven of ik u niet kan helpen bezuinigen ?

— Och, plaag mij niet, Emily. Ik kan dat zoo niet recht zeggen. Ik weet wel nagenoeg hoe het waarschijnlijk loopen zal ; maar ik kan mijne zaken niet zoo netjes afpassen, als Chloe hare taartkorst. Gij kent niets van handelszaken, zeg ik u.

En niet wetende hoe anders nadruk aan zijne woorden te geven, verhief Shelby zijne stem, een zeer gemakkelijk overtuigend bewijsmiddel, als iemand met zijne vrouw over geldzaken spreekt.

Met iets dat naar eenen zucht geleek, staakte mevrouw Shelby het gesprek. De zaak was, dat zij, hoewel zij gelijk haar man gezegd had eene vrouw was, toch in helderheid van verstand en doorzicht, en in kracht van karakter haren man ver te boven ging, zoodat het niet zoo ongerijmd zou zijn geweest, als M. Shelby meende, indien men haar in staat had geacht om over handelszaken mede te spreken. Haar hart was er op gezet om hare belofte aan Tom en Chloe te vervullen, en zij zuchtte dewijl het uitzicht daarop gedurig flauwer werd.

— Maar denkt gij niet, dat wij op eene of andere manier het geld konden opbrengen ? Die arme Tante Chloe ! Zij heeft er haar hart zoo op gezet.

— Het spijt mij als het zoo is. Ik denk dat ik met die belofte wat haastig ben geweest. Ik twijfel er nu aan, of het niet best is dat maar aan Chloe te zeggen, zoodat zij er zich maar voegen kan. Tom zal over een jaar of twee wel eene andere vrouw hebben, en zij zou best doen, ook maar iemand anders te nemen.

— Mijnheer Shelby ! Ik heb mijne onderhoorigen geleerd, dat het huwelijk voor hen even heilig is als voor ons. Ik zou er nooit aan kunnen denken om Chloe zulk eenen raad te geven.

— Het is jammer, vrouw, dat gij hen met eene zedeleer boven hunnen staat en hunne vooruitzichten bezwaard. Dat heb ik altijd gevonden.

— Het is niets anders dan de zedeleer van den bijbel.

— Och kom, Emily, ik wil uwe godsdienstige begrippen niet aantasten, maar zij komen mij alleen voor menschen in dien staat zeer ongeschikt voor.

— Dat zijn zij ook inderdaad, zegde mevrouw Shelby, en daarom is het, dat ik de gehele slavernij van ganscher harte haat. Ik zeg u, lieve man, ik kan mij zelve niet vrijspreken van de belofte, die ik aan die arme menschen gegeven heb. Als ik het geld op geene andere manier kan bekomen, zal ik muzieklessen aannemen. Ik weet dat ik er genoeg zou kunnen krijgen en zoo zelve het geld verdienen.

— Gij zoudt u toch zoo niet willen vernederen, Emily ? Daarin zou ik nooit kunnen toestemmen.

— Vernederen ! Zou het mij meer vernederen dan mijn woord aan die arme lieden te breken ? Neen, waarlijk niet.

— Nu ja, gij zijt altijd heroïek, zegde Shelby ; maar mij dunkt, gij moest toch liever nog eens nadenken, eer gij zulk eene Donquichoterie onderneemt.

Hier werd het gesprek gestoord door de verschijning van Tante Chloe aan het einde der veranda.

— Wel, Chloe, wat is het ? zegde hare meesteres, opstaande en haar te gemoet gaande.

— Ik wou vragen of mevrouw eens naar de kiekens wilde komen zien.

Mevrouw Shelby glimlachte toen zij zag met welk een ernstig gezicht Chloe haar eenige geslachte hoenders wees.

— Ik had gedacht of mevrouw eene hoenderpastei daarvan wilde gemaakt hebben.

— Inderdaad, Tante Chloe ; het kan mij niet veel schelen. Maak ze maar zooals gij zelve wilt.

Chloe bleef de hoenders verstrooid bekijken en betasten ; het was duidelijk, dat zij niet aan dat gevogelte dacht. Eindelijk zegde zij, met dien korten lach, welke lieden van haren stand dikwijls tot inleiding van een voorstel bezigen, aan welke goede opname zij twijfelen :

— Och, mevrouw, wat zouden meester en mevrouw zich kwellen over het geld, en niet gebruiken wat zij zoo goed als in de handen hebben ? En Chloe lachte weder.

— Ik begrijp u niet, Chloe, zegde mevrouw Shelby, niet twijfelende of de negerin had het geheele gesprek tusschen haar en haren echtgenoot gehoord.

— Wel, och, mevrouw, zegde Chloe, alweder lachende, andere menschen verhuren de negers en trekken daar geld van. Zij houden zulk een troep niet om hun de ooren van het hoofd te eten.

— Wel, Chloe, wien denkt gij dan dat wij moesten verhuren ?

— O, ik denk niets ; maar Sam zegde dat er te Louisville een bakker was, die zegde dat hij iemand noodig had, die knap was voor koek- en pasteiwerk, en zegde dat hij vier dollars in de week voor zoo iemand zou willen geven, dat deed hij.

— Welaan, Chloe.

— Wel, mevrouw, ik had gedacht dat het haast tijd werd om Sally hier aan het werk te zetten. Sally is nu al een heelen tijd onder mij geweest, en het meeste doet zij haast even goed als ik ; en als mevrouw mij dan wilde laten gaan, zou ik helpen om het geld op te brengen. Ik ben niet bang om mijne koeken en pasteien naast die van eenen bakker te zetten.

— Maar, Chloe, zoudt gij dan uwe kinderen willen verlaten ?

(Wordt voortgezet.)